
Mededelingenblad van het Sint Jozefkoor

Augustus 2019, jaargang 29, nummer 2

Vakantietijd (?)

Het is half augustus en zo langzamerhand zijn de meeste mensen al weer terug van hun vakantie en ligt het grootste deel van de zomer achter ons. Ook dit jaar hebben we weer alle zondagen in juli en augustus door kunnen zingen. Wat mij daarbij vooral opviel - in vergelijking met voorgaande jaren - was de bijna voltallige aanwezigheid waarvoor hartelijk dank aan allen!

Zoals ik al eens eerder opmerkte betekent “vakantietijd” voor ons niet automatisch vakantie. En dat geldt zeker voor dit jaar. De repetitie op zaterdag is eerder aangevangen dan gebruikelijk in voorbereiding op de TV-mis van 18 augustus en de medewerking aan het orgelconcert van Wout van der Linden in Zaltbommel op zaterdag 31 augustus. Dit concert - een onderdeel in de reeks concerten georganiseerd door de Muziekring Bommelerwaard - is een prima gelegenheid om ons ook eens live buiten de regio te presenteren. Meer informatie hierover is te vinden op de website van de muziekring: www.muziekringbommelerwaard.nl.

Ondertussen komt ons jubileumjaar ook steeds dichterbij. Dachten wij in eerste instantie aan 2024, nu is uit een document van destijds gebleken dat de oprichting van het koor plaatsvond op 13 oktober 1922. Nog drie jaar dus en we kunnen ons eeuwfeest gaan vieren.

Met de hulp van Bert zijn we gestart met het digitaliseren van ons archief wat de basis zal gaan vormen voor een uit te geven jubileumboek. Het bestuur is aan het nadenken over de andere jubileumactiviteiten. Een en ander in overleg met het parochiebestuur waar nodig. We houden jullie daarvan op de hoogte!

Hans van Saaze

Rooster augustus – december 2019

augustus

- Za. 17-08 eerste repetitie na de zomervakantie
- Zo. 18-08 twintigste zondag door het jaar **TV-mis**
- Za. 24-08 repetitie
- Zo. 25-08 een-en-twintigste zondag door het jaar
- Za. 31-08 **concert in Zaltbommel**

september

- Zo. 01-09 twee-en-twintigste zondag door het jaar
- Za. 07-09 repetitie
- Zo. 08-09 drie-en-twintigste zondag door het jaar
- Za. 14-09 repetitie
- Zo. 15-09 vier-en-twintigste zondag door het jaar
- Za. 21-09 repetitie
- Zo. 22-09 vijf-en-twintigste zondag door het jaar
- Za. 28-09 *geen repetitie*
- Zo. 29-09 zes-en-twintigste zondag door het jaar

oktober

- Za. 05-10 repetitie
- Zo. 06-10 vrij voor Sint Jozefkoor (TV-mis met Cantorije)
- Za. 12-10 repetitie
- Zo. 13-10 acht-en-twintigste zondag door het jaar
- Za. 19-10 repetitie
- Zo. 20-10 negen-en-twintigste zondag door het jaar
- Za. 26-10 *geen repetitie*
- Zo. 27-10 dertigste zondag door het jaar

november

- Vr. 01-11 Allerheiligen
- Za. 02-11 repetitie
- Zo. 03-11 een-en-dertigste zondag door het jaar
- Za. 09-11 repetitie

- Zo. 10-11 twee-en-dertigste zondag door het jaar
Za. 16-11 repetitie
Zo. 17-11 drie-en-dertigste zondag door het jaar **TV-mis**
Za. 23-11 repetitie
Zo. 24-11 Christus, Koning Van Het Heelal / Ceciliafeest
Za. 30-11 *geen repetitie*

december

- Zo. 01-12 Eerste zondag van de Advent (jaar A)

Met de hulp van Bert hebben we 7 juli j.l. onze nieuwe koorfoto gemaakt waarmee we weer helemaal bij de tijd zijn om ons te presenteren in de pers. Hartelijk dank aan Bert voor zijn bereidwillige hulp!

François Couperin

François Couperin schreef als 22-jarige twee grote cyclische orgelwerken: een mis voor gebruik in parochiekerken en een mis voor gebruik in kloosters. Zelden wordt zo'n mis compleet uitgevoerd. Dat kan ook alleen als deze liturgische muziek in de oorspronkelijke opzet wordt uitgevoerd, namelijk in afwisseling met de gezongen gregoriaanse mis-onderdelen (alternatimpraktijk/alternerend=elkaar afwisselend).

historische achtergrond

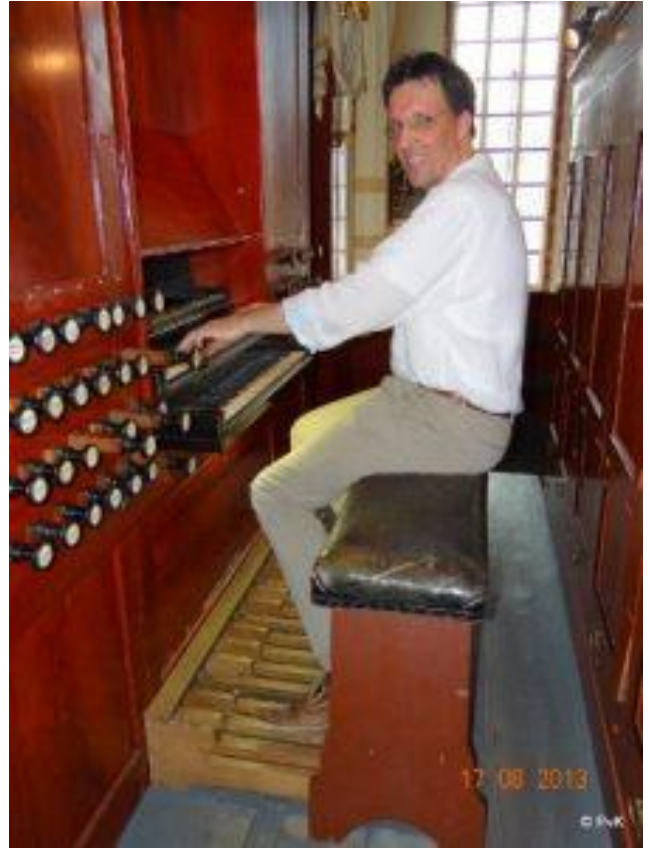
François Couperin (1668-1733) stamde uit een Franse muzikantendynastie. In 1685 (17 jaar!) werd hij organist van de Saint-Gervais te Parijs, een post die generaties lang door een Couperin werd ingenomen. In 1693 volgde hij zijn leraar Jacques Thomelin op als titularis van de Chapelle Royale te Versailles. Later werd hij ook nog hoforganist, klavecijnist, en muziekleraar van de koninklijke familie. Hij was 22 jaar oud toen zijn enige publicatie met orgelmuziek verscheen, bestaande uit een mis voor de parochie (*Messe pour les Paroisses*) en een mis voor het klooster, of convent-mis (*Messe pour les Couvents*).

De parochiemis, zoals ten gehore gebracht gaat worden in Zaltbommel, was bedoeld voor de gewone vieringen op zon- en feestdagen in de Parijse stadskerken; de conventmis (of *conventuele mis*) was bedoeld voor kerken waar men het getijdengebed bidt en dus elke dag ter kerke gaat en een hoogmis opdraagt. Zoals toen gebruikelijk werd het ordinarium van de mis *in alternatim* (afwisselend) 'gezongen' door het koor en het orgel. Het *Caeremoniale parisiense* (1662) bevatte zeer strikte aanwijzingen, waar de organist zich aan te houden had. De orgelmuziek heeft een sterk declamatorisch karakter en wordt gekenmerkt door uitgekiende registercombinaties: *Récit de Chromhorne*, *Dialogue sur la Trompette et le Chromhorne*, *Duo sur les*

Tierces, Tierce en Taille, Dialogue sur la Voix humaine, enz.. De orgelstukken stammen uit de tijd toen Couperin net de Italiaanse stijl had ontdekt.

Het zesde en laatste concert in de Orgelcyclus 2019 wordt gespeeld door WOUT VAN DER LINDEN.

Wout van der Linden (Brakel, 1969) studeerde hoofdvak orgel aan het Utrechts Conservatorium bij Theo Teunissen en Reitze Smits en analyse, harmonisatie en improvisatie bij Jaap Zwart. Al jong had hij een voorliefde voor de oude muziek en de historische uitvoeringspraktijk. Als tweede instrument koos hij dan ook het klavecimbel, waarvoor hij lessen volgde bij Ru Stolk. Verder volgde hij masterclasses bij Frédéric

Haas en Vincent Dumestre. Aansluitend ging hij beiaard studeren bij Boudewijn Zwart aan het Carillon Instituut Nederland in Dordrecht. Hij volgt sinds enige tijd lessen basso continuo bij Nicolas Achten in Brussel. Wout is samen met Ru Stolk stadsbeiaardier van Zaltbommel. Op de vrijdagse koopavonden en tijdens de dinsdagmarkt laten zij de prachtige klanken van het 17de-eeuwse Hemony-carillon van de Gasthuistoren over de stad klinken.

Wout van der Linden, orgel

Sint Jozefkoor, gregoriaanse zang

Zaterdagavond 31 augustus 20.00 uur

St. Maartenskerk Zaltbommel

Uitgevoerd wordt:

*Messe à l'usage ordinaire des paroisses pour les
Festes Solemnelles van François Couperin*

Wij zingen alle wisselende gezangen van de twee-en twintigste zondag door het jaar te beginnen met de introitus. Daarna speelt het orgel de eerste regel van het Kyrie (eigenlijk koorgedeelte) gevolgd door ons koor, wat dus de volksgedeelten zingt. Alternierend wordt zodoende de Kyrie en Gloria uitgevoerd. Dan volgt Graduale en Alleluia gezongen door ons en speelt het orgel het Offertoire, waarna wij het Offertorium zingen. Sanctus is vervolgens alternatum, waarna Pater noster (eventueel met de aanwezigen) gezongen wordt. Agnus is weer alternierend. Communio is voor ons alleen en *Ite missa est/Deo gratias* besluit ons gezongen aandeel. Het orgel rondt af met een *petit plein jeu*.

De hele compositie baseerde Couperin op de gregoriaanse vaste gezangen van de vierde mis (*pour les fêtes doubles Cunctipotens Genitor Deus*). In het Offertoire sur les grands jeux heeft hij zich ongebonden kunnen uitleven. Dit majestueuze orgelstuk van 8 minuten wordt door vele zichzelf respecterende organisten vaker op zichzelf staand uitgevoerd.

**MUZIEKKRING
BOMMELERWAARD**
Orgelconcerten in de St. Maartenskerk en meer

☰ Menu

**31 AUGUSTUS WOUT VAN DER
LINDEN EN SINT JOZEFKOOR
HELMOND OLV JOS LEENEN**

Fr. Couperin – Messe des Paroisses:

François Couperin, gravure door J.-J. Flipart. Onder zijn hand ligt het stuk "Les Idées Heureuses". Op de tafel het ereteken van de Orde van Sint-Jan van Lateranen.

Oprichtingsdatum Sint Jozefkoor

Zoals in het openingswoord vermeld hebben we een document gevonden waaruit blijkt dat het koor opgericht is op 13 oktober 1922. Onderstaand het betreffende document. Het koor bestond destijds uit 18 leden en stond onder leiding van Dhr. H. Michielsen. Erg veel leden hebben we dus sinds die tijd niet verloren..... ☺

Opgericht 13 October 1922

R. K. Sangkoor St. Jozef Helmond.
Opgericht 13 October 1922.

President heer. Eerw. Pastoor van Leeuwen
Voorzitter op. van den Hoek.
Secretaris-Penningmeester Jos. Beunskens.
Bibliothecaris. J. Hagenbols.
Directeur. H. Michielsen - Knaapen.

1 ^e Tenor	2 ^e Tenor	Basson
op. van den Hoek.	Jos. van Lierop	Jan. Michielsen
Jan. Hagenbols.	L. v. d. Waasenburg.	Jos. Michielsen
H. Kampen	Jos. Beunskens.	T. van Melis
W. Michielsen	Th. Gruijters	Jan. Berken
Frans. Kampen.	E. de Krijnpen.	P. Ceelen
M. Krijnpen	Th. Filipinje	P. Berken
		op. de Vries

Feit: 19 augustus 1923 inzegening en opening St. Jozefkerk
Gehoord bij de koffie: "Eerst was er het Sint Jozefkoor en daar hebben ze een kerk omheen gebouwd".

Ligt de toekomst van het gregoriaans achter ons?

Het artikel "Gregoriaans in theorie en praktijk" in bulletin nr. 130 van de Vereniging voor Latijnse Liturgie april 2019 geeft stof tot nadenken over de toekomst van het gregoriaans.

Van 1962 tot 1965 werd het Tweede Vaticaans Concilie gehouden. Deze kerkvergadering van het "bij de tijd brengen" (lees: moderniseren) van de katholieke kerk, luidde het afnemen van de beleving van het geloof en het leeglopen van de kerken in.

Deze vernieuwingsdrang ging ook aan het Sint Jozefkoor niet voorbij. In enkele decennia liep het aantal koorleden in rap tempo terug van zo'n 80 leden in de jaren vijftig tot zo'n 30 in de jaren tachtig en een kleine 20 in de jaren negentig, toen met een gemiddelde leeftijd van 50 jaar. Nu in 2019 telt het koor 16 leden met een gemiddelde leeftijd van 76 jaar. Over een paar jaar bestaat het koor 100 jaar en als we bij elkaar blijven is dan de gemiddelde leeftijd 78 jaar.

We worden steeds ouder. Maar wanneer ben je oud? Vroeger was je met 70 oud. Maar nu hebben we een ander beeld bij oud zijn. Je bent pas oud als je ophoudt actief te zijn en "het" allemaal niet meer hoeft. Kijkend naar ons koor kun je concluderen dat oud worden ook anders kan; stuk voor stuk mensen die op alle mogelijke manieren nog actief zijn, niet in het minst als kerkkoorzanger. Het Sint Jozefkoor is nog springlevend, iedere zaterdag repetitie, iedere zondag de hoogmis. En de TV-missen die een extra stimulans geven om je te blijven verbeteren. Nee, onze koorleden willen niet dat bovenaan de overlijdens- advertentie staat: "Hij had nog zo veel plannen".

Het gaat nu nog goed met het koor en er wordt vooral vooruit gekeken en toch lijkt ook het einde van het Sint Jozefkoor in zicht. Een toename van het aantal leden is niet te verwachten. Toegegeven, het is geen geweldig vooruitzicht. Maar er moet ook oog zijn voor realiteit. Vaak heeft het koor aangetoond dat met 8 tot 10 zangers heel netjes gezongen kan worden. Ergo, ook in de vergrijzingsfase kunnen we nog even door. Maar de ontwikkelingen die de Sint Jozefzangertjes meegemaakt hebben laten zien dat het ineens snel kan gaan.

In september 2000 schreef Jos Leenen bij gelegenheid van zijn 40-jarig jubileum als kerkkoorzanger een artikel met als titel "KIND EN GREGORIAANS: hoe lang al, hoe lang nog?" Nu kunnen wij op onze beurt ons afvragen "KERKKOORZANGER EN GREGORIAANS: hoe lang al, hoe lang nog?"

In bulletin nr. 130 van april 2019 van de Vereniging voor Latijnse Liturgie staat het artikel "Gregoriaans in theorie en praktijk" waarin verslag wordt gedaan over een eerste "regio-impulsdag" in Velp die een ervaring beoogt van parochie- en streekgebonden activiteiten m.b.t. Latijnse liturgie.

"Niet somberen over het gregoriaans" zo leidde Steven van Roode (lid van het Algemeen bestuur) deze dag in. Het gregoriaans begint weer te bruisen. Het zingen van het getijdengebed heeft ook in Rome de volle aandacht terug. Het gregoriaanse getijdengebed kan een nieuwe impuls geven aan het liturgisch leven in een parochie. En de studie van gregoriaanse microtonen kan ons nieuwe inzichten geven in het (geestelijk) verstaan van oervormen van het gregoriaans. Tot zo ver Steven Roose.

Door koordirigent Ben Hillen wordt het getijdengebed centraal gesteld, gericht op toepassing in de parochies. Ben Hillen benadrukt dat “De eucharistie” niet tot de getijden behoort. Maar het is opmerkelijk dat niet het zingen van de Eucharistieviering centraal wordt gesteld om een impuls te geven aan het liturgisch leven in de parochies maar het zingen van het getijdengebed.

Een andere inleider, dr. Leo Lousberg was wat betreft het onderwerp de perfecte tegenstelling. Richtte Hillen zich op de praktijk en uitvoering, Lousbergs invalshoek was intellectueel: hij stelde enkele theorieën centraal met betrekking tot de historie en muzikale opbouw van het gregoriaans, met puur rationele invalshoeken.

Het artikel komt over als een uitnodiging aan de wetenschap om de herkomst en uitvoering van een oeroude vorm van muziek, die het gregoriaans feitelijk is, te bestuderen. Geen aandacht wordt geschonken aan de beleving van het gregoriaans in met name de Eucharistieviering die toch centraal staat in onze geloofsbeleving. Hoeveel parochianen en koren zitten te wachten op een diepgaande wetenschappelijke verantwoording van wat er gezongen wordt. En voor het zingen van de getijden komen de parochianen niet naar de kerk. Die willen een sfeervolle eucharistieviering met samen zingen als een factor die verbindt en hen blij maakt. Zingen vanuit het hart, zoals de benedictijnen van Solesmes zeggen. Laat de wetenschap zijn werk doen op de universiteiten en de resultaten ervan laten horen op concerten en festivals voor oude muziek. En misschien soms tijdens een eucharistieviering gezongen door een streekgebonden- of studentenkoor.

De realiteit moet onder ogen worden gezien en de ontwikkelingen laten zien dat de toekomst van het gregoriaans gezongen door parochie-gebonden koren achter ons ligt. Het Sint Jozefkoor heeft een stevig fundament waardoor het nog een beperkt aantal jaren stand kan houden. Op langere termijn valt echter niet op te boksen tegen de ontwikkelingen in de kerk. De vraag is alleen wanneer het zover is. Niet somberen over het gregoriaans zei Steven van Roode. Gelijk heeft hij, niet somberen over het gregoriaans in het wetenschappelijk onderwijs maar in de Eucharistische Liturgie wel degelijk.

Wim van Hugten

Verjaardagen

19 september	Jos Bastiaans
23 september	Albert Scheepers
15 oktober	Jo Kuijpers
26 oktober	Sjef Strik
7 november	Frans van de Leur
19 november	Peter Gruithuijzen
23 november	Frans Verbakel
1 december	Bert Keet
5 december	Pierre van den Eijnden
20 december	Paul Lambregts
31 december	Jos Leenen

Bestuur, dirigent en leden feliciteren je van harte en wensen je een fijne verjaardag toe!

